

Saaristoasiain neuvottelukunnan lausunto liittyen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnokseen (VN/18780/2023)

Lausuntopalvelussa olevat kysymykset:

Vastaavtko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

Saaristoasiain neuvottelukunta pitää suunnitelmassa esitettyjä painotuksia, toimivuus, turvallisuus ja kestävyys, hyvinä. Toimivuuden osalta on kuitenkin kriittistä, että liikenne- ja viestintäverkot toimivat koko Suomessa. Toimiviin viestintäverkkoihin liittyen ei suunnitelmassa kuitenkaan esitetä konkreettisia toimenpiteitä, mikä olisi tarpeellista strategisten linjausten toteutumisen osalta. On hyvä, että kokonaisturvallisuus tuodaan esille suunnitelmassa. Ulkoiseen turvallisuuden sekä huoltovarmuuden lisäksi suunnitelmassa olisi tarpeen kiinnittää huomiota myös sisäiseen turvallisuuteen.

Alueellisissa painopisteissä tulisi huomioida paremmin harvaan asutut alueet (ml. saaristoalueet) sekä niiden erityistarpeet toimivan, turvallisen ja kestävästi liikkumisen osalta.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

Suunnitelmassa todetaan, että valtio lisää tietopohjaa liikenneverkon kaksikäyttöisyyden tarpeista koko Suomessa eri hallinnonalojen yhteistyössä (ml. yhteysalusliikenteen laiturinfra). Saaristoasiain neuvottelukunta pitää hyvänä, että tietopohjan kehittämisen osalta on huomioitu myös yhteysalusliikenteen laiturinfra. Yhteysalusliikenteen laiturinfran osalta olisi hyvä selvittää kaksikäyttöisyyden tarpeita myös muun saaristoliikenteen osalta.

Neuvottelukunta tuo esille, että saaristoliikenteen osalta olisi tärkeää tunnistaa myös saaristoalueiden huoltovarmuus ja siihen liittyvät tarpeet. Myös saaristoliikenteeseen liittyvä mahdollinen varautumisvelvoite tulisi tuoda suunnitelmassa esille.

Yksityistielossein liittyen saaristoasiain neuvottelukunta pitää hyvänä, että lauttapaikkoja koskevan avustuksen osalta suunnitelmaan on kirjattu vähimmäiskorvausprosentti (80 %) todellisista käyttö- ja kunnossapitokustannuksista. Vähintään 80 %:n korvaustaso on edellytys sille, että yksityistiekunnat pystyvät pitämään yksityistielossit toiminnassa niitä koskevien velvollisuuksien ja ohjeiden mukaisesti. Neuvottelukunta tuo esille merkittävän huolen yksityistieihin (ml. lauttapaikat) varattuun määrärahatasoon liittyen, sillä suunnitelmassa viitataan esitetyn korvausprosentin toteutumiseen määrärahatason salliessa. Neuvottelukunta esittääkin, että suunnitelmaan kirjataan selkeämmin 80 %:n vähimmäismäärärahatason toteutuminen, mikä toisi toivottua vakautta yksityistielossien toiminnan ylläpitämiseen ja mahdollisuuteen vastata losseja koskeviin turvallisuus- sekä ympäristövaatimuksiin. Neuvottelukunta esittää, että yksityistieihin

liittyvät budjettikorotukset tulisivat voimaan jo vuonna 2026, eikä vuonna 2029, kuten suunnitelmassa esitetään.

Neuvottelukunta pitää tarpeellisena, että maantielautojen ja yksityistielautojen rajapinnoista sekä kriteereistä laaditaan selvitys, kuten suunnitelmassa todetaan. Kriteerit edistäisivät kansalaisten yhdenvertaista kohtelemista.

Muun saaristoliikenteen (maantielautat ja -lossit sekä yhteysalukset) osalta saaristoasiain neuvottelukunta pitää hyvänä suunnitelmassa olevia kirjauksia. Suunnitelmassa todetaan, että osana saaristolain uudistamishanketta laaditaan yhtenäiset järjestämisperusteet, jotka ottavat kantaa reitteihin, alusten vuorotiheyteen ja aikatauluun sekä alusten teknisiin ominaisuuksiin. Järjestämisperusteissa on tarkoitus ottaa kantaa reitteihin ja reittien palvelutasomäärityksessä otetaan kantaa alusten vuorotiheyteen ja aikatauluun sekä alusten teknisiin ominaisuuksiin.

Saaristoasiain neuvottelukunta kiinnittää huomiota siihen, että suunnitelmassa ei ole lainkaan kirjauksia siltoihin ja niihin liittyvään korjausvelkaan tai siltahankkeiden edistämiseen liittyen. Neuvottelukunta tuo esille, että suunnitelmassa olisi tärkeää huomioida myös sillat ja niihin liittyvät tavoitteet (lossit silloiksi -hankkeet) sekä rahoitus.

Suunnitelmassa ei mainita tietoliikenneyhteyksiä, niihin liittyviä kehittämistavoitteita eikä rahoitusta. Vaikka Liikenne 12 -suunnitelma koskettaa erityisesti liikennejärjestelmien strategista kehittämistä, neuvottelukunta pitää tärkeänä, että tietoliikenneyhteydet ja niihin liittyvät toimet huomioidaan suunnitelmassa. Toimivat ja luotettavat tietoliikenneyhteydet ovat monen suunnitelmassakin esiin nostetun toimenpiteen edellytys. Toimivat tietoliikenneyhteydet varmistavat palveluiden saannin eri alueilla ja ne ovat myös tärkeä osa turvallisuutta. Pääsääntöisesti laajakaistaverkot rakentuvat markkinaehtoisesti, mutta erityisesti saaristoalueilla markkinaehtoisuus ei toteudu. Tällä hetkellä laajakaistarakentamista tuetaan EU:n maaseuturahastosta MMM:n hallinnoiman tukiohjelman kautta.

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

Saaristoasiain neuvottelukunta kiinnittää erityisesti huomiota yksityisteiden hoitoon ja kunnossapitoon suunniteltuun määrärahasoon. Määrärahasta maksetaan myös yksityistielossivastukset, jotka ovat noin 3 milj. euroa vuodessa. Neuvottelukunta pitää esitettyä määrärahasoa riittämättömänä, jotta yksityisteiden lauttapaikkoja koskeva vähimmäistavoite, avustus vähintään 80 %, toteutuisi.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

Saaristoasiain neuvottelukunta kiinnittää huomiota siihen, että suunnitelman vaikutustenarviointia ei ole tehty maaseudun ja saariston osalta. Neuvottelukunta ehdottaakin, että suunnitelman keskeisten toimenpiteiden osalta laadittaisiin maaseutu- ja saaristo-vaikutusten arviointi.

Muut huomiot?

